

DZIENNIK WARSZAWSKI

Nr. 215.

Wtorek, 19 Września. (1 Października)

1867 r.

Wychodzi codziennie, oprócz dni następujących: po Świątach uroczystych i Niedziach. — Prenumerata w biurze Dyrekcji, ulica Miodowa Nr. 487 i Kantorach. — Obwieszczenia przyjmują się za opłatą od wiersza druku: za 1-krotne obwieszczenie kop. 6, za 2-krotne kop. 9, za 3-krotne kop. 12. — Artykuły nadsyłane do zamieszczenia w Dzienniku nie zwracają się. — We wszystkim co dotyczy Dziennika, należy odnosić się wprost do Dyrekcji obu Dzienników Warszawskich.

Rok 4.

Prenumerata w Warszawie rocznie rsr. 3. — Półrocznie rsr. 4. — Kwartalnie rsr. 2. — Miesięcznie kop. 67. — Bez odnoszenia w biurze Dyrekcji prenumerata nie przyjmuje się. — Numer pojedynczy kop. 5. — Za odnoszenie do domu, opłaca się miesięcznie kop. 5. — Na prowincji na stacjach pocztowych w Królestwie i Cesarstwie rocznie rsr. 9 kop. 20. — Półrocznie rsr. 4 kop. 60. — Kwartalnie rsr. 2 kop. 30. — Miesięcznie kop. 80.

DZIENNIK WARSZAWSKI w IV-ym kwartale zaczynającym się od d. 19. Września (1 Października) będzie wychodził według tegoż samego jak dotąd programu, w tymże formacie i po tejże samej cenie, a mianowicie:

W Warszawie, z roznoszeniem: rocznie rs. 8 kop. 60; — półrocznie rs. 4 kop. 30; — kwartalnie rs. 2 kop. 15; — miesięcznie kop. 72.

Na wszystkich stacjach pocztowych w Królestwie a w Cesarstwie w pocztamtach petersburskim i moskiewskim, oraz w urzędach pocztowych w Odessie, Wilnie i Grodnie z przesyłką: rocznie rs. 9 kop. 20; — półrocznie rs. 4 kop. 60; — kwartalnie rs. 2 kop. 30; — miesięcznie kop. 80.

Pragnący odbierać DZIENNIK pocztą w kopertach, dopłacają oprócz tego w królestwie: rocznie rsr. 4, półrocznie rs. 2, kwartalnie rsr. 1, zaś w cesarstwie: rocznie kop. 80, półrocznie kop. 40, kwartalnie kop. 20, miesięcznie kop. 7.

Prenumerata w Warszawie przyjmuje się w głównym kantorze Dyrekcji obu Dzienników Warszawskich, przy ulicy Miodowej Nro 487, również jak i w innych upoważnionych do tego miejscach.

Pragnący prenumerować w cesarstwie, mogą nadsyłać pieniądze wprost do Dyrekcji.

SPIS RZECZY.

DZIAŁ URZĘDOWY. — Najwyższa nagroda. — Rząd gubernjalny lubelski. — Dyrekcja gł. tow. kred. ziem. — Ordery.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY. — Warszawa. — Przegląd polityczny. — Wiadomości telegraficzne. — Przejazd J. C. W. W. Włodzimierza Aleksandrowicza i powrót Jenerał-Feldmarszałka. — Pobyt N. Rodziny w Krymie. — Podróże Członków N. Rodziny. — Rozdanie nagród na wystawie plodów gosp. wiejsk. — Pomoce naukowe. — T. R. K. Rutkowski. — Kronika kościelna. — Tydzień handlowy. — Loteria fantowa i teatr amatorski w m. Sieradzu. — Wypadki. — Cholera. — Angielskie towarzystwo kościoła wschodniego. — Otwarcie władz sądowych morskich. — Pomnik. — Szkoły wojska kozaków kubańskich. — Kapela Golicyna. — Artysci francuzcy. — Kwestja kandjocka. — Polacy w służbie tureckiej. — **Afryka.** Sprawy Abisynji. — **Ameryka.** Prawo głosowania. — Peru i Chili. — **Anglja.** Kwestja rzymska. — Ruchy fenienów. — Sąd fenienów. — Środki ostrożności. — **Danja.** Sprawa szlezwicka. — **Francja.** Cesarstwo austriackie. — Zaprzeczenie. — Eskadra pancerna. — Traktat handlowy. — Wychodzący hiszpańscy. — **Grecja.** Powstanie kandjockie. — **Hiszpanja.** Amnestja; kortezy. — **Meksyk.** Porfirio Diaz. — Kandydaci na prezydenta. — **Prusy.** Mowa hr. Bismarcka. — **Turcja.** Przytłumienie rozruchów. — **Koncesja.** — **Włochy.** Stosunki z Francją. — Kwestja rzymska. — **Korespondencje** ze Lwowa, Zurichu i Paryża.

FEJLETON. — Kronika Warszawska.

PRZEWODNIK WARSZAWSKI. — Nowe dzieło, i t. d.

FEJLETON DZIENNIKA WARSZAWSKIEGO.

Kronika warszawska.

Niestety! Krótko warszawianie cieszyli się spóźnioną pogodą w ostatnich tegorocznego lata chwilach! Po zimnej wiośnie, zimniejszym lecie, nastąpiła i słotna jesień. Więc nawet ta wstawiona w tutejszym klimacie jesień, na cześć której śpiewano tyle pochwał — gotowa niedopisać w tym fatalnym roku! Cóż czynić? chyba pocieszać się nadzieją ostrej i długotrwałej zimy, która albo do reszty wyczerpie nam cierpliwość i gotówkę, lub też zahartuje silnie.

Rozumie się, że pod wpływem takiego wilgotnego powietrza, które oprócz rzęsistego deszczu padającego przez dzień cały, przyniosło nam nawet próbkę sniegu wieczorem — niedziela wczorajsza nie mogła ożywić miasta tym świątecznym, strojnym i wesołym ruchem, jaki zazwyczaj panuje. Największą jednak krzywdę wyrządził deszcz wczorajszy uroczystości zamknięcia wystawy Rolniczej, która się wczoraj odbyła. Zgromadzona publiczność, pod parasolami musiała uczestniczyć na tym akcie tak ważnym, i nie ma wątpliwości że liczba osób obecnych na zamknięciu wystawy byłaby dziesięćkrotnie wyższą gdyby lada jaka dopisała pogoda.

DZIAŁ URZĘDOWY

Warszawa.

dnia 18 (30) Września.

Najjaśniejszy Pan, na przedstawienie Jenerał-Feldmarszałka Namiestnika Królestwa, Najmiłościwiej raczył udzielić, 30 sierpnia r. b., delegowanemu do rozporządzenia komitetu urządzającego, urzędnikowi do szczególnych poruczeń przy ministerstwie finansów, pełniącemu obowiązki koniuszego Dworu Jego Cesarzkiej Mości, rzeczywistemu radcy stanu *Kniaź-wiczowi*, — order św. Anny 1-ej klasy.

Rząd Gubernjalny Lubelski. Na zasadzie punktu 12-go zatwierdzonych w d. 11 (23 maja) 1866 r. przez Komitet Urządzający w Królestwie Polskiem zmian i dopełnień Instrukcji, wydanej w rozwinieciu ustawy z 1859 r. o powinności zaciągowej w Królestwie, podaje się do wiadomości publicznej, że stosownie do rozkładu na wszystkie okręgi konskrypcyjne gubernji lubelskiej, do losowania przy mającym nastąpić poborze, który według art. 2 Najwyższego Manifestu z 29 czerwca (11 lipca) 1867 r., rozpocznie się 2 (14) października, a skończy się 4 (16) listopada r. b., powołują się spisowi następującego wieku: 1) w okręgu miasta Lublina — chrześcijanie wieku lat 20 i 21, starozakonni wieku lat 20, 21, 22 i 23; 2) w ziemskim lubelskim — chrześcijanie wieku lat 20 i 21, starozakonni wieku lat 20, 21, 22 i 23; 3) w Nowo-Aleksandryjskim — chrześcijanie wieku lat 20 i 21, starozakonni wieku lat 20, 21, 22 i 23;

4) w Lubartowskim — chrześcijanie wieku lat 20 i 21, starozakonni wieku lat 20, 21 i 22; 5) w Krasnostawskim — chrześcijanie wieku lat 20 i 21, starozakonni wieku lat 20, 21, 22 i 23; 6) w Chołmskim — chrześcijanie wieku lat 20 i 21, starozakonni wieku lat 20, 21, 22 i 23; 7) w Janowskim — chrześcijanie wieku lat 20, 21 i 22, starozakonni wieku lat 20, 21, 22 i 23; 8) w Zamostskim — chrześcijanie wieku lat 20, 21 i 22, starozakonni wieku lat 20, 21, 22, 23 i 24; 9) w Białgorajskim — chrześcijanie wieku lat 20, 21 i 22, starozakonni wieku lat 20, 21, 22 i 23; 10) w Hrubieszowskim — chrześcijanie wieku lat 20 i 21, starozakonni wieku lat 20, 21, 22, 23 i 24; 11) w Tomaszowskim — chrześcijanie wieku lat 20 i 21, starozakonni wieku lat 20, 21, 22, 23 i 24.

Dla tego każdy będący w wieku podlegającym powołaniu w jego okręgu do losowania, a nie mający prawego na mocy zatwierdzonych przez Władzę dowodów prawa do zupełnego lub czasowego uwolnienia od powinności zaciągowej, powinien stosownie do § 203 Instrukcji, stawić się osobiście, niezawodnie na d. 2 (14) października r. b. do zbornego punktu okręgu swego stałego miejsca zamieszkania (gdzie jest zapisany do stałych ksiąg ludności), gdyby nawet nie otrzymał wezwania, do wypełnienia powinności zaciągowej pod zagrożeniem w przeciwnym razie, jeżeli nieusprawiedliwi następnie prawem dowodami przyczyn swego niestawienia się, pozbawienia mogącego mu służyć prawa wyłączenia od zaciągu, jak również przywileju wynikającego z wyciągniętego za niego numeru losu, chociażby według tego nie był przeznaczony do wojska. Spisowy nie może usprawiedliwiać się niewiadomością ciężącej na

O spacerach miejskich i zamiejskich — nikt pewnie niepomyślał wczoraj; — same tylko widowiska wieczorne zyskały na tak nieprzyjemnej aurze, nie tylko bowiem obadwa teatry wielki i mały, szczególnie zaś ten drugi, napełnione były — lecz i w Alkazarze na sali pokrytej dachem zebrał się tłum gości.

Apropos, Alkazaru i Eldorado, donosimy czytelnikom, że trzecie Café chantant, niemieckie, które z wielkiem powodzeniem dawało ciągle przedstawienia w Tivoli pod dyrekcją p. Plumbecka, zakończy w dniu dzisiejszym swój tegoroczny sezon. Słyszeliśmy jednak, iż przedsięwzięta tej trupy, zadowolony z tegorocznego powodzenia, zamierza przybyć tu znowu na przyszłą wiosnę ku niemałemu zachwyceniu swoich kufelkowych gości. Podobno tylko, już nie p. Friedrich, dotychczasowy dzierżawca Tivoli angażować będzie śpiewaków niemieckich, albowiem podniesiony mu olbrzymio czynsz przez właściciela, baczącego na powodzenie widowisk, co zmusi tego dzierżawcę do przeniesienia na inne miejsce swoich penatów założonych!.. Zresztą, podobny system podwyżek dzierżawy z powodu prosperencji, praktykuje się i u innych właścicieli, słyszeliśmy bowiem, że i p. Rejman, dotychczasowy a tak przedsięwzięty i skrzętny dzierżawca Alkazaru, nieostoi się w tem miejscu, które

mu na wagę złota dalej wypuścić pragnął! Nie wdając się w interesa pp. właścicieli takich ogródków zabudowanych rudarami — ciekawi jesteśmy przecież, ile też przyniosą im dochodu, po opuszczeniu onych przez widowiskowe zakłady? W Eldorado jutrzejszego wieczoru zapowiedziano benefis dla p. Goosz, benefis to będzie dżdżysty, a bogdajby nie grozący posuchą kieszeniom utalentowanej benefisautki.

Zapowiadają nam nowy koncert na pocholeżan, znowu w Resursie Obywatelskiej odbyć się wkrótce mający. Być może iż ze względu na słotę i brak innych zabaw, koncert ten będzie miał lepsze powodzenie niż pierwszy w tym samym celu, przez p. Zaniewicza tam urządzony.

Dzisiejszego wieczoru w teatrze wielkim, miał wystąpić w „Ernanim” nieznany tu jeszcze śpiewak włoski, tytułujący się pierwszym tenorzystą w teatrach Medjolańskich — lecz projekt ten uległ radykalnej zmianie, albowiem p. Gonzala Tintorer, nie dziś i nie w Ernanim, lecz w przyszłą środę i to w Zucji z Lamermoru wystąpi.

Kaskada wyraźnie nie ma szczęścia w tym roku! albowiem zapowiedziana w niej, świetna bo oświetlona zabawa na wieczór wczorajszy, deszcz roztopił a wichry rozwiały. *Al.*

nim powinności. Każdy z nich nie stawiający się w oznaczonym terminie, będzie oddany na rachunek poboru, jeżeli będzie ujęty w okresie całego wieku spisowego, a nawet o rok więcej, to jest do 31 roku życia włącznie; w razie zaś ujęcia po upływie tego wieku, podlegnie odpowiedzialności sądowej za ukrywanie się przed powinnością zaciągową. Lublin, 13 (25) września 1867 r.

Dyrekcja Główna Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego.—Na skutek żądania przez stronę interesowaną wniesionego, a właściwymi dowodami popartego i w zastosowaniu się do Art. 3 Najwyższego Ukazu z dnia 14 (26) Grudnia 1865 r. o poszukiwaniu zagubionych lub skradzionych Listów Zastawnych lub kuponów, podaje do powszechnej wiadomości, iż Rozalja Waliszewska w wsi Golle w powiecie Włocławskim, gubernji Warszawskiej zamieszkała, utraciła Listy Zastawne Okresu III: a) Serji I Lit. B N. 91,191, Lit. C N. 31,903,—33,851, 53,487, 61,204, 73,057, 79,501, 86,570, Lit. D N. 96,909; b) Serji II-ej Lit. C N. 221,802, wszystkie z dwoma kuponami, to jest, na drugie półrocze 1867 roku i pierwsze półrocze 1868 roku. Ostrzega się przeto, że obieg powyższych Listów i należących do nich kuponów zakwestjonowany niniejszem zostaje i że w skutek tego każdy nabywca Listu lub kuponu zakwestjonowanego, byłby powołanym przez poszkodowaną do rozprawy sądowej o własność zakwestjonowanego Listu lub kuponu.

Ordery.—Najjaśniejszy Pan, w d. 30 sierpnia raczył udzielić ordery: św. Anny 2-jej klasy adjutantowi Jego Cesarskiej Wysokości głównie dowodzącego wojskami gwardji i okręgu wojennego petersburskiego, pułkownikowi pułku kawalergardów *Rostowcewowi*; św. Stanisława 2-kl. — adjutantowi J. C. W. głównie dowodzącego wojskami gwardji i okręgu wojennego petersburskiego rotmistrzowi pułku huzarów gwardji Jego Cesarskiej Mości *Jufimowiczowi* i sztabs-rotmistrzowi pułku konnej gwardji *Strukowowi*.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY

Warszawa, dnia 18 (30) Września.

Rząd włoski przewiózł Garibaldeggo na Kaprę, gdzie będzie on mógł dostatecznie rozmyślać o swej niefortunnej wyprawie; niewiadomo dotąd czy to nastąpiło w skutku wyrzeczenia się przez niego jego zamiarów, lub na jego własne żądanie; w każdym razie rząd włoski będzie miał dostateczne środki do strzeżenia go w jego samotni, nie narażając się na wstąpienie, jaki zawsze mogło budzić trzymanie w twierdzy bohatera z pod Marsala. Demonstracje jakie miały miejsce w różnych punktach Włoch, o ile się zdaje, bardziej dotyczyły osoby Garibaldeggo, niż jego przedsięwzięcia, chociaż niewątpliwie wszyscy włosi bez wyjątku pragną posiadania Rzymu. Niektóre dzienniki posunęły przesadę do tego stopnia, iż utrzymywały, że zamiary stronnictwa czynu nie były porzucone i że aresztowanie Garibaldeggo było umówione pomiędzy nim a Ratazzim, dla tego, aby po takim energicznym kroku rządu włoskiego, gabinet tujleryjski nie miał pozoru do interwencji w Rzymie, choćby tam wkroczyli ochotnicy pod dowództwem synów Garibaldeggo i choćby wojska włoskie zajęły państwo kościelne dla przywrócenia tam porządku. Ostatnie jednak wiadomości z Rzymu i z państwa kościelnego zapewniają, że panowała tam zupełna spokojność. Również jak *Temps*, londyński *Times* sądzi, że obecny zamach Garibaldeggo nie będzie bez skutków. Tak jak Aspromonte spowodowało odwołanie wojsk francuzkich z Rzymu, którego tak długo naprzód się domagano, tak samo obecna wyprawa zapewne, według angielskiego dziennika, spowoduje odwołanie legji z Antibes i innych najemników, czyli innemi słowy, usunie ciągle mieszanie się Francji do stosunków pomiędzy Włochami a stolicą apostolską. Już poprzednio wspomiano, iż organizacja legji z Antibes ma być przekształconą w sposób odpowiedniejszy konwencji wrześniowej.

Pogłoskom o zmianach w gabinecie francuzkim, puszczone przez paryżką *La Presse*, któ-

ra doniosła zarazem o powołaniu pp. Walewskiego i Persigniego do Biarritz, stanowczo zaprzecza *La France*. Zresztą podobne pogłoski, regularnie powtarzają podczas ferij, kiedy w polityce panuje zupełna cisza.

W Austrii agitacja przeciwko konkordatowi ciągle się wzmaga. Dzienniki codziennie donoszą o przystąpieniu rad gminnych do adresu rady gminnej Wiednia, a *Die Presse* zapewnia nawet, że pewna ilość członków wiedeńskiej rady państwa, postanowiła dopóty niezatwierdzić umowy finansowej z Węgrami, dopóki gabinet nie przyrzecze stanowczo nieparaliżować usiłowań izby w celu rewizji konkordatu.

Wiadomość o wznowieniu walki na w. Kandji, potwierdza się tak przez Marsylję jak i wprost z Konstantynopola, co dowodzi, że amnestja udzielona przez Portę nie sprawiła tam skutku.

Wiadomości podanej przez *N. fr. Presse*, jakoby Juarez nie chciał wydać admirałowi Tegethoff ciał Maksymiljana, tylko pod warunkiem uznania rzeczpospolitej meksykańskiej, zaprzeczyły niektóre dzienniki, utrzymując, że Juarez wymagał tylko od tego admirała okazania pełnomocnictw do przyjęcia tego ciała. *N. fr. Presse* obecnie dowodzi, że takie pełnomocnictwo, byłoby pośredniem uznaniem Juareza i że zatem podana przez nią wiadomość, była prawdziwą.

Zwracamy uwagę czytelników naszych na zamieszczone poniżej korespondencje ze Lwowa, Zürichu i Paryża.

Wiadomości telegraficzne.

* **Frankfurt, 26 września.** Książę Adolf nassauski i książę Mikołaj przyjęci zostali z wielkim zapalem na dworcu kolei żelaznej przez obecnych tu nassauczyków; oprócz tego znajdują się tu: Wielka Księżna Olga, narzeczona króla greckiego, Wielki Książę Konstanty, Wielka Księżna Katarzyna, Wielki Książę Meklemburg Streliecki, książę szwedzki Oskar wraz z małżonką, baron Blixen szwagier króla duńskiego i król helenów. Książę i księżna Walji przybyli tu z wizytą. Dostojni goście byli na obiedzie w hot. ruskim. Książę Adolf nassauski zabawi tu trzy dni i po dwóch tygodniach powróci tu z całą rodziną na zimowe mieszkanie. (*Cor. Bür.*)

* **Trjest, 27 września.** Poczta lewancka przywiozła z Aten d. 21-go następujące wiadomości: Przewóz rodzin kandjockich nie ustaje; kanonierka austrjacka *Wall*, przywiozła do Piraeus 400 zbiegów z Kandji. Walka pomiędzy Turkami i powstańcami kandjockimi trwa bez przerwy. Z Konstantynopola zaś z d. 21-go września donoszą: Przybyli tu trzej oficerowie artylerji angielskiej, dla zakupienia mułów do wyprawy abisyńskiej. — Parostatek pocztowy *Breasil* zetknął się na morzu Marmora z statkiem angielskim *Dolphin*, i zatonął. Utopiło się kilku majtków i dwóch pasażerów. Wiadomości z Abisynji, sięgające do d. 14-go sierpnia donoszą, że nie uwolniono żadnego jeńca. (*Cor. Bür.*)

* **Konstantynopol, 24 września.** (Przez Odesę). Mahomed-Farissa, poseł emira bucharskiego, przyjęty został przez sułtana i upraszał tego ostatniego o protekcję przeciw Rosji. Sułtan odrzucił tę prośbę. — Statki francuzkie zaczęły znowu przewozić rodziny greckie z Kandji do Grecji. Parostatek *Arcadion* przyprzewodzony został do Konstantynopola. Omer-pasza donosi, że chrześcijanie kandjocy poddali się, lecz podług wiadomości ze źródła greckiego, walka trwa jeszcze. Mówią tu o projekcie tureckim, zależącym na internowaniu czerkiesów na wyspie Kandji. — Sprawujący interesa serbskie doręczył tu notę energiczną w przedmiocie zabicia dwóch ludzi na pokładzie statku w Ruszczuku. (*Ajencja telegr. ruska*.)

* **Odesa, 14 (26) września.** Podług wiadomości otrzymanych tu z Konstantynopola, duchowieństwo bułgarskie miało żywe rozprawy z Aali-paszą w przedmiocie rozwiązania kwestji kościołów. — Otrzymało tu wiadomość, że lasy w górach bałkańskich palą się. (*Tamże*.)

* **Berlin, 27 września.** Zapewniają ze źródła wiarogodnego, że wybory pierwszego stopnia do izby deputowanych odbędą się 30-go października, same zaś wybory deputowanych 7-go listopada, tak iż otwarcie sejmiku pruskiego nastąpi 15-go listopada. (*Wolffs T. B.*)

* **Flensburg, 26 września.** *Flensburger Nordd. A. Z.* donosi, że stosownie do życzenia mężów zaufania, postanowiono, że dla prowincji Szlezwig-Holstyn ma być zaprowadzony na teraz jeden wspólny rząd, z siedziskiem w mieście Szlezwigu. (*Tamże.*)

* **Znam, 28 września.** Tutejsza rada miejska postanowiła na swem wczorajszym posiedzeniu na wniosek radcy miejskiego i deputowanego na sejm Grüber'a, podać do rady państwa petycję o zupełne zniesienie konkordatu. (*Die Presse.*)

* **Neapol, 26 września.** Demonstracja z okrzykiem „Niech żyje Garibaldi” została z łatwością przytłumioną. Inne demonstracje, wymierzone przeciw konsulatu francuzkiemu, zostały przytłumione przez jazdę, przyczem aresztowana 8 osób. (*Tamże.*)

* **Medjolan, 26 września.** Wojska przytłumiły tutejsze demonstracje i aresztowały 60 osób. (*Tamże.*)

* **Florenceja, 28 września.** *Gazetta ufficiale* donosi, że Garibaldi na prośbę swoją odwieziony został na Kaprę. (*Wolffs T. B.*)

* **Florenceja, 27 września.** Minister marynarki odwiedził Garibaldeggo w Alessandrii. Wczoraj wieczorem panowała we Florenceji zupełna spokojność. Telegramy nadesłane z dwudziestu miast donoszą o utrzymaniu ogólnej spokojności. (*Cor. Hav. Bul.*)

* **Genua, 27 września.** Wczoraj wieczorem odbyła się druga demonstracja. Na placach głównych stanęły wojska pod bronią. Tłumy skierowały się ku ratuszowi, chcąc napaść na skład broni, ale ponieważ gwardja narodowa stawiała opór, nie mogły one dostać się do ratusza. Demonstracja potem rozproszyła się. Aresztowano wiele osób. (*Tamże.*)

* **Neapol, 26 września.** Kilkaset osób przebiegając ulicę Toledo wydawało okrzyki: niech żyje Garibaldi! Tłum ten rozproszył się potem. Inny tłum burzycieli skierował się ku konsulatu francuzkiemu, ale jeden szwadron kawalerji przeciął mu drogę i zmusił go do ucieczki. (*Tamże.*)

* **Londyn, 26 września.** *Times* powiada, że jak Aspromonte spowodowało ewakuację Rzymu przez wojska francuzkie, tak samo aresztowanie Garibaldeggo w Asinalunga powinno również spowodować wygnanie zuawów i innych obcych najemników. Postawia przekonanie, że aresztowanie to powinno położyć koniec knowaniom rewolucyjnym. (*Cor. Hav. Bul.*)

* **Londyn, 28 września.** Podług wiadomości z Vera Cruz z 13-go b. m., Juarez przyjął dobrze admirała Tegethoffa i oświadczył mu, że po doręczeniu mu dokumentów urzędowych, upoważniających admirała do jego misji, wyda mu zwłoki cesarza Maksymiljana. — Powstanie w Haiti przeciw prezydentowi Salnave i w Portorico przeciw władzom hiszpańskim, trwa w dalszym ciągu, lecz zaprzeczają wiadomości, jakoby generał-gubernator Portorico ratował się ucieczką z wyspy. (*Wolffs T. B.*)

* **Madryt, 26 września.** Wszystkie dzienniki ministerjalne zaprzeczają wiadomości o powrocie do Hiszpanji floty admirała Mendez Nunez i zapewniają, że fregata pancerna *Zaragoza* uda się do Brazylji. (*Cor. Hav. Bul.*)

* **Paryż, 27 września.** Podług wiadomości podanych przez *Patrie*, panuje w Rzymie i przy granicach państwa kościelnego zupełna spokojność. (*Wolffs T. B.*)

* **Bruksela, 28 września.** Sprawozdanie komisji do reorganizacji armji, proponuje podnieść stopę armji stałej do 100,000 ludzi, znieść zastępstwo i wykup, oraz uorganizować na przypadek wojny milicję liczącą 30,000 ludzi. (*Tamże.*)

* **Haga, 28 września.** Sfery dobrze poinformowane zaprzeczają stanowczo wiadomości puszczanej w obieg przez pisma francuzkie i niemieckie, jakoby prowadzone były układy w przedmiocie utworzenia zneutralizowanej grupy państw, złożonej z Holandji, Belgji i wielkiego księstwa luksemburskiego. (*Tamże.*)

* Jego Cesarska Wysokość Wielki Książę Włodzimierz Aleksandrowicz, w przejeździe z zagranicy, raczył onegdaj wyjechać do Petersburga, a JW. Jenerał-Feldmarszałek, Namiestnik Królestwa, Hrabia *Berg*, powrócił ze Skierniewic do Warszawy.

* Jenerał-Feldmarszałek Hrabia Namiestnik, otrzymał następujący telegram od jenerał-adjutanta, wielkiego podkomorzego Dołgorukowa: „*Liwadja, 16 września.* Ich Cesarskie Moście są w pożądanem zdrowiu, i korzystają z prześlicznej pogody. Najjaśniejszy Pan wyjeżdża 24

b. m. i stanie 1-go października w St. Petersburgu”.

* (Pobył Najjaśniejszej Rodziny w Krymie.) *Liwadja*, 15 (27) września. Wczoraj, w czwartek, o godzinie szóstej po południu, Jego Cesarska Wysokość Wielki Książę Aleksy Aleksandrowicz przybył tu z zagranicy morzem. Ich Cesarskie Moście i Ich Najdostojniejsze Dzieci cieszą się jak najlepszym zdrowiem. (*Jour. de St. Pet.*)

* (Podróż J. C. W. W. K. Mikołaja Mikołajewicza.) *Mosk. Wied.* donoszą pod datą 11 (23) września: „Jego Cesarska Wysokość Książę Mikołaj Mikołajewicz Starszy przybył dziś do Moskwy.”

* (Rozdanie nagród wystawcom płodów gospodarstwa wiejskiego.) Wczoraj w południe na wystawie płodów gospodarstwa wiejskiego, stosownie do podanego w piśmie naszym programu, odbył się uroczysty akt rozdania nagród przyznanych wystawcom, których nazwiska podaliśmy już po szczególe. O godzinie 2-jej racyły przybyć na plac wystawy JW. Jenerał-Feldmarszałek Hrabia Berg Namieśnik Królestwa, a zajmując miejsce w głównej środkowej altanie pośród zebranych dostojnych osób, racyły łaskawie zaszczyścić wystawców osobistym wręczaniem nagród w medalach złotych, srebrnych i brązowych lub listach pochwalnych. Godzinę przeszło trwało rozdawnictwo. Była to uroczystość wyższego znaczenia, dla oddania hołdu pracy, zasłudze i przemysłowi na wielkim polu rolnictwa i gospodarstwa wiejskiego, tak zamożnego dóbr właściciela, jako też biednego kolonisty lub chłopka; tak głośnego w kraju fabrykanta, jak nieznanego dotąd pracownika. A były między nagrodzonymi i kobiety, których praca znalazła wreszcie na równi uznanie i zaszczytną zachętę. Po rozdaniu nagród, JW. Namieśnik oświadczył racyły, że cieszy go powodzenie wystawy obecnej i że szczerze pragnie, aby na przyszłych rolniczych wystawach, dla dobra i pomyślności kraju, jeszcze więcej znalazło się wystawców. Mimo pokrapiającego deszczu przez cały czas uroczystości, mnóstwo zebrało się osób płci obojej. — Główną altanę z honorową estradą zdołały gustowne draperje, kobierce i egzotyczne krzewy. — Orkiestra Lewandowskiego przed i po rozdaniu nagród, dzwiczkami tony, harmonizowała z usposobieniem całego grona. — Medale wykonanymi zostały w mennicy warszawskiej, ozdobne zaś patenta, artystycznie okolone symbolami płodów i okazów wszystkich czterech oddziałów wystawy, dostarczyła litografja p. Fajansa.

♣.

* (Pomoce naukowe.) *Warsz. Dniw.* pisze: „W liczbie środków, przyczyniających się do osiągnięcia celu gimnazjalnego wykształcenia, nie małe znaczenie mają tak zwane naukowe pomoce. W tym względzie w ruskich zakładach naukowych w Warszawie znajdują się: biblioteka przy męzkim i żeńskim gimnazjach, zbiory do historii naturalnej, fizyczno-matematyczne i kartograficzne. Biblioteka obydwóch gimnazjów ma swe własne środki, za pomocą których corocznie się powiększa. W ogóle zawiera 1,195 dzieł w 3,100 tomach. Co się tyczy innych pomocy naukowych, wszystkie one głównie nabyte zostały w roku ubiegłym za sumę 5,000 rs., udzieloną z rozporządzenia byłego dyrektora głównego komisji rządowej oświecenia publicznego, obecnie kuratora okręgu naukowego warszawskiego, T. Wittego, z ogólnej sumy 25,000 sr., przeznaczonej z rozkazu Najjaśniejszego Pana na nabycie pomocy naukowych dla średnich zakładów naukowych w królestwie. Za te 5,000 rs. nabyto: 1) wypukłe mapy wszystkich części świata, wypukłą mapę cesarstwa rosyjskiego i ogromny globus, umyślnie zamówiony dla gimnazjum ruskiego w Berlinie; 2) etnograficzne typy wszystkich pięciu części świata i obok tego etnograficzne typy cesarstwa rosyjskiego, kupione w St. Petersburgu od artysty współpracownika akademii nauk Geisera, mającego swą pracownię na rogu prospektów Carskosielskiego i Zagorodnego; 3) od tegoż p. Geisera nabyto całkowity zbiór modeli królestwa zwierzęcego; 4) nabyto całkowity zbiór minerałów; i 5) zapisano w części z zagranicy, w części z St. Petersburga zbiór maszyn, modeli, instrumentów i innych przyrządów dla nauki fizyki. Do tego rzędu należy model telegrafu elektrycznego, kupiony w Warszawie w znanym ruskim mechanicznym zakładzie p. Woroncowa-Weljaminowa. Wszystkie te zbiory obok nowości wykończenia i urządzenia, odznaczają się całkowitością i mogą być uważane za zupełnie odpowiednie swemu przeznaczeniu. Niezależnie od wspomnianych pomocy naukowych, przy męzkim gimnazjum

założona jest biblioteka uczniowska, nabywana ze składek uczniów (zamożniejsi z nich obowiązani są ofiarowywać po 1 rs. półrocznie). Pomimo iż niedawno istnieje, liczy ona 300 dzieł w 559 tomach. W niej zgromadzone jest prawie wszystko potrzebne jako naukowa pomoc książkowa do nauczania się języka ojczystego, historii ojczystej i geografii. prawie wszystko potrzebne z literatury dziecięcej. Udzielanie książek do domu odbywa się co tydzień i przytem książki udzielają się wszystkim uczniom, nawet i tym którzy nie przynieśli ani cegiełki do urządzenia tej biblioteki. Liczba użytkujących z tej biblioteki jest bardzo znaczna i w tym względzie ciekawe będą dane, które następnie będą uzyskane przy porównaniu tej cyfry klasami i pod względem książek najbardziej czytanych. Obok biblioteki uczniowskiej, jako zaspakajającej nie bezpośrednio potrzeby uczących się, ubożsi z nich zaopatrywani są w konieczniejsze książki szkolne, na rachunek specjalnych funduszków gimnazjum.”

* (O tajnym radcy K. Rutkowskim.) *Warsz. Dniw.* pisze: „Przez wielu sympatyzujących z rozstrzygnięciem kwestji włościańskiej w królestwie polskim, niejednokrotnie podejmowane było pytanie: komu właściwie należy zaszczyt inicjatywy Najwyższego ukazu z 1846 r., ograniczającego samowolność obywateli względem włościan? Wiadomo, że znaczący ukaz z 19 lutego 1863 r. o ostatecznym urządzeniu bytu stanu włościańskiego w kraju tutejszym, głównie oparty jest na prawie z 1846 roku, i że tabele prestacyjne, o ile w wielu miejscowościach nie były ułożone na szkodę włościan, stanowią podstawę do dalszych działań komisji włościańskich i komisarzy, przy oznaczaniu rozległości osad, ustanowieniu służebnictw, wykryciu pustek i t. p. Wprawdzie działania miejscowej administracji, i przy wprowadzeniu w wykonanie ukazu z 1846 r., pod wpływem natenczas przeważnego żywiołu szlacheckiego, nie odznaczały się taką energją i wytrwałością, jakiej należało się spodziewać od pracowników ze stałym przekonaniem; jednakże nie można nie oddać sprawiedliwości tym z nich, którzy po raz pierwszy zwrócili uwagę rządu na położenie włościan w królestwie polskim, i przez to wywołali konieczność prawa ograniczającego samowolność obywateli i przygotowali, że tak powiemy, grunt do ostatecznego rozstrzygnięcia tak ważnej społeczno-ekonomicznej kwestji. Na czele pracowników tego czasu, a może jedyną osobą, która śmiało podniosła zastępną, o ile miała siłę i zdolności, był bezspornie były płocki gubernator cywilny (od 1838 do 1847 r.), tajny radca Klemens Rutkowski, zmarły w Warszawie w 1856 r.

W najpoddanniejsem rocznem sprawozdaniu o stanie gubernji płockiej za 1843 r., pisał on:

„Niektórzy właściciele ziemscy w celu zaprowadzenia u siebie gospodarstwa wielopolowego czyli płodozmiennego, znoszą osady włościan i przyłączają zajmowane przez nich grunta do folwarcznych, uprawiając je swym inwentarzem, za pomocą osiedlonych wyrobników, których osadzają w domach po zniesionych włościanach, niedając im nic prócz ogrodu, sześćdziesiątego ziarna od zebranego na gruntach folwarcznych zboża, lub pieniędzmi od 7½ do 10 kopiejek dziennie. Uważałbym za konieczne dla przyszłości, zatamować takie ich działania w samym ich początku, gdyż jeżeli wszyscy właściciele ziemscy w podobny sposób będą urządzali swe gospodarstwa, to włościanie pozbawieni gruntów, stawszy się wyrobnikami i ubogimi, przy upadku moralności z powodu zbytecznego pijaństwa, mogą zniknąć zupełnie. Dla zapobieżenia tak szkodliwym, według mego zdania, następstwom, uważałbym za właściwe, wszystkich włościan gospodarzy zamienić na czynszowników (podobnie jak to ma miejsce w Prusach), a tymczasem zabronić obywatelom, odbierać samowolnie grunta włościanom oddawna osiadłym. O tym przedmiocie donosiłem do głównego dyrektora spraw wewnętrznych i duchownych w raporcie moim z d. 1 (13) maja 1843 r. za Nr. 120.”

Lecz na tym pobieżnym szkicu swej słusznej propozycji, zmarły tajny radca Rutkowski, nie ograniczył się. Mnie, jako urzędującemu natenczas przy nim, i towarzyszącemu w jego urzędowych objazdach gubernji, również jak i wielu innym wiadomo, że podczas przejazdów spoczywającego w Bogu Najjaśniejszego Pana przez Ostrołękę, tajny radca Rutkowski, jako naczelnik gubernji i przytem osobiście znany hrabiemu Benkendorfowi, jako były wileński policmajster w 1831 r., przedstawiał Jego Cesarskiej Mości o takim kierunku właścicieli ziemskich i położeniu włościan i składał najpoddanniejście memorjały, które zaszczycone zostały Najwyższą uwagą przez ukaz z 1846 r.

K. Rutkowski należał wtenczas do liczby najzdolniejszych administratorów w królestwie polskim;

miasto Płock zawdzięcza mu wiele: urządzenie stałego mostu, zbudowanie wybrzeża i bulwarku, wybrukowanie wielu ulic, otwarcie wielu nowych, dziś zupełnie już zabudowanych, urządzenie ogrodu publicznego, rozszerzenie budowli władz gubernjalnych i t. p. Gubernja płocka zawdzięcza mu drogi bite 2-go rzędu, których obecnie liczy się do 400 wiorst. Pracowity, sprawiedliwy, łagodny, wysokiej uczciwości, bezstronny, wierny sługa tronu i surowy wielbiciel prawności, K. Rutkowski umarł w Warszawie w 1856 r., w dymisji. *A chaque seigneur, son honneur.* Płock, 3 (15) września 1867. *A. Statkowski*, obywatel pskowski.

* (Kronika kościelna.) Wczoraj w kościele św. Józefa Oblubieńca na Krakowskim Przedm., obchodzony był odpust na cześć św. Michała Archanioła, gdzie amatorowie odśpiewali mszę Fühlera. W kościele św. Marcina przy ulicy Piwnej, obchodzony był odpust na cześć św. Tekli panny i męczenniczki. W kościele św. Krzyża, przed ołtarzem św. Michała Archanioła, jako uroczystego wczoraj patrona, odprawioną była wotywa, gdzie następnie podczas sumy, amatorowie odśpiewali mszę Fühlera. W kościele katedralnym i metropolitalnym św. Jana, podczas wotywy odprawionej przez ks. Skrzypkowskiego w kaplicy archi-konfraternji literackiej, amatorowie odśpiewali mszę Karola Marji Webera; następnie sumę w tymże kościele celebrował ks. kanonik Sotkiewicz, kazanie miał ks. Seroczyński; artyści i chóry instytutu muzycznego pod kierunkiem p. Śliwińskiego, wykonały mszę Rincka, na graduale ustęp z oratorium Mendelsohna, na ofertorium „Volat Avis” Richtera.

♣.

* (Tydzień handlowy.) *D. 16 (28) września.* *Zboże.* Obróty zbożowe w obec przyjaznych warunków dla posiadaczy przy ciągłym korzystnych raportach zagranicznych nie są odpowiednio żądaniem, głównie z tego powodu, że dowozy nie odpowiadają potrzebom. Nie możemy z pewnością oznaczyć powodu szczupłych tych odstaw na targ, w każdym zaś razie zdaje się, że wydajność ziarna przeciętno jest mniejszą aniżeli z początku myślano. *Pszenicy* dowóz był średni, kupowano i szukano wiele dla młynów krajowych; na rachunek Cesarstwa mniej było żądań; ceny od środy podniosły się o 60 kop.; płacono do rs. 10 kop. 50. *Zyta* dowozy również były średnie, ceny podwyższyły się o 30 do 45 kop. na korcu; płacono do rs. 6 kop. 60. *Jęczmienia* dowozy przez cały tydzień były skąpe, dopiero onegdaj i wczoraj przybyło (największa część wodą) do 1,000 korcy; ceny podniosły się o 30 kop. na korec; płacono rs. 3 kop. 15. *Mąka* pszenna doznała w tygodniu ubiegłym znacznej podwyżki do 75 kop. na pudzie dochodzącej. *Grochu* ceny żadnej nie uległy zmianie. *Rzepak letniego* kupiono na potrzebę konsumcji miejscowej po rs. 5 kop. 85—rs. 6 kop. 15. *Rzepak zimowego* wysłano partje z kilkuset korcy, za którą płacono po rs. 7 za korzec. *Oleju rzepakowego* ceny obniżyły się o 30 kop.; płacono rs. 4 kop. 5—rs. 4 kop. 20. *Okowity* dowozy były znaczne; ceny jednak nie uległy zmianom. *Cukier.* W obrotach w tym produkcie zaznaczyć musimy zastój; żadne zlecenia na obstalunki z Rosji nie nadechodzą, a zakupy ograniczają się na szczupłą potrzebę konsumcji miejscowej. Ceny z trudnością dają się oznaczyć, gdyż posiadacze z drugiej ręki w wielu razach ceny obniżają. Ceny przez producentów żądane są zeszlotygodniowe. Obróty w produktach również nie należały do bardzo ożywionych. *Łoju* kupowano nieznaczne partje po cenie zeszlotygodniowej rs. 5 kop. 15; usposobienie jednak było lepsze. *Wetny* zakupił jeden ze znaczniejszych fabrykantów naszych 500 cet. wysoko-przedniej, w cenie około 100 tal. (*Gaz. Hand.*)

* (Wypadki.) W dniu onegdajszym, po południu, w bliskości Aleksandrowskiej cytadeli, nad brzegiem rzeki Wisły, znalezione zostały zwłoki kobiety, z nazwiska i pochodzenia niewiadomej, około 30 lat mającej. — W tymże dniu, wieczorem, Jan Rywan, wyrobnik, zamieszkały przy ulicy Czerniakowskiej, wszczął kłótnię z trzema swymi znajomymi na Pradze zamieszkałymi, z których jeden nazwiskiem Orzechowski, zadał mu dwie rany nożem w plecy i bok, a sam zbiegł, chociaż rany te niezagrożają niebezpieczeństwem utraty życia. — W zeszlą sobotę, z mieszkania p. Jemielewskiego pod N. 445, za pomocą dobranych kluczy, skradziono różne rzeczy wartości 160 rsr. W kradzieży tej jest podejrzany stróż tegoż domu. — W hotelu Litewskim u czasowo bawiącego tam staroz. Szafira, skradziono różne kosztowności i brylanty wartości rs. 2766. Kradzieży tej jak domyślać się można, dopuścił się starozakonnny razem z nim w numerze stojący, który wkrótce zbiegł pozostawiając nawet swój pasport. — Justyna Iwanowa, żona żołnierza, lat 48 mająca, tknięta apopleksją, zmarła.

* (Cholera.) Według wiadomości od warszawskiego cholerycznego komitetu, onegdaj, w sobotę, 16

428) września pozostawało chorych 163, zachorowało 5, wyzdrowiało 13, umarło 3, pozostaje 152; wczoraj, w niedzielę, 17 (29) września pozostawało chorych 152, zachorowało 3, wyzdrowiało 18, umarło 2, pozostało 135; od dnia 21 maja (2 czerwca) do dnia dzisiejszego zachorowało 7,229, wyzdrowiało 4,895, umarło 2,199; w szpitalu ujazdowskim i wojskach, ome-gdaj, w sobotę 16 (28) września pozostawało chorych 19, zachorowało —, wyzdrowiało 3, umarło —, pozostało 27; wczoraj, w niedzielę 10 (22) września pozostawało chorych 16, zachorowało —, wyzdrowiało —, umarło —, pozostało 16; od d. 21 maja (2 czerwca) do dnia dzisiejszego zachorowało 383, wyzdrowiało 216, umarło 151.

* (Angielskie towarzystwo kościoła wschodniego) podług doniesienia gazety *Souremiennij Listok*, ogłosiło drukiem przekład „Mszału kościoła anglikańskiego” w języku ruskim. Książka ta podaje środek obeznania się z obrządkiem kościoła anglikańskiego i potwierdzoną została przez patriarchę konstantynopolitańskiego, któremu złożona była przez amerykańczyków. „Pilnie zbadałem treść tej księgi, powiada między innymi arcybiskup prawosławnego kościoła. Książka ta podoba mi się i w ogólności zadowolony jestem z jej osnowy; z przyjemnością widzę, że posiadacie taki zdrowy modlitewnik. Po odczytaniu go przekonałem się, że między nami a wami zachodzi nie wiele różnicy.” — „Katechizm prawosławny” metropolity Filareta także przetłóżony został na język angielski i polecony do użytku szkolnego w północnej Ameryce.

* (Otwarcie nowych władz sądowych dla marynarki wojennej). Zgodnie z Najwyżej zatwierdzonym postanowieniem o wprowadzeniu w wykonanie ustawy sądowej dla marynarki wojennej, odbyło się 1-go września, w obecności zarządzającego ministerstwem marynarki i osób zaproszonych, otwarcie publiczne sądu dla marynarki wojennej przy porcie st.-petersburskim, w lokalu urządzonym dla tego sądu koło mostu Charlamowa, w gmachu byłej komendy inżynierskiej zarządu budowniczego marynarki. Ceremonja rozpoczęła się, o godzinie 10-iej z rana, od nabożeństwa odprawionego w sali posiedzeń sądowych, poczem prezes, sędziowie sądu marynarki wojennej i członkowie czasowi tego sądu złożyli przepisane przysięgi. Następnie generał-adjutant N. K. Krabbe, który otworzył sąd, miał do urzędników sądu, którzy zajmowali swe miejsca, mówę następującej osnowy: „Panowie! Panowanie Najmilszego Monarchy naszego obfite jest w gruntowne reformy, i wiadomo, że nie jeden, lecz miliony ludzi błagają rękę monarszą, która prowadzi energicznie i niezachwianie wszystkich i każdego do pomysłności. Narzeczcie, jedna z ważniejszych reform, mianowicie sądowa, stała się bezpośrednio udziałem zarządu marynarki. Nie będę zastanawiał się szeroko ani nad ważnością odnowienia naszego wydziału sądowego, ani nad znaczeniem tych błogich zasad, które posłużyły za podstawę dla reformy niniejszej, albowiem jesteście już dostatecznie z tem obznajmieni. Dla was, panowie, jasna jest wyższość nowej ustawy nad poprzednią naszą procedurą sądową, tak pod względem przekonania winnego i obrony niewinnego, jak i pod względem wszystkich w ogóle interesów, pozostających w związku z jawnem i szybkim wymierzaniem sprawiedliwości kryminalnej. Lecz każdy z was, ucząc się nowego prawa, nie mógł także nie przekonać się, że prawo to zostało pogodzone starannie z niezbędnymi warunkami służby w marynarce wojennej i z temi wymaganiami karności, bez których niemożliwymi są dobry byt floty i jej siła. Jakkolwiek błogie będą prawa, samo atoli wydanie ich jest niedostateczne, jeżeli wykonawcy nie są przeniknięci bezstronnością, ścisłą sprawiedliwością i przeświadczeniem o świętości spełniania swej powinności. Znam wszystkich was osobście, i z tej strony jestem spokojny: jestem mocno przekonany, że godność służby i mundur podtrzymaną będzie przez was z honorem. Do władz sądowych wprowadzony został nowy żywioł — cywilny. Nie dotknę gruntu obowiązków tych osób, takowe bowiem wskazane im są jasno i stanowczo w ustawie; lecz uważam za stosowne uprzedzić, że powinny one obznajmić się bliżej z wymaganiami karności wojskowej i ze stosunkiem osób podwładnych do przełożonych, które są bezwarunkowo niezbędne w służbie wojskowej. Jego Cesarska Wysokość generał-admirał przekonany jest ze swej strony, że usprawniłowicie zaufanie pokładane w was przez Najjaśniejszego Cesarza. Interesują Go mocno przyszłe czynności nowego sądu, albowiem pod Jego prezydencją, podług wskazówek danych przez Najjaśniejszego Cesarza, ustawa niniejsza została ułożona. Śmiało, bez przesady, mogę oświadczyć, że pracy osobistej i energii Wielkiego Księcia zawdzięczamy, iż wola Monarsza tak rychło urzeczywistniona została w wydziale marynarki. Życząc przeto wam, panowie, iść przy pomocy Bożej niezłomnie prostą drogą, zawiadamiam, że sąd dla marynarki wojennej przy porcie st.-petersburskim zostaje otwarty.”

Po wyż opisaney ceremonji, większa część osób, które brały w niej udział, zgromadziła się w lokalu przygotowanym dla sądu głównego marynarki wojennej, w gmachu admiralicji głównej. Tam, o godzinie pierwszej, odprawione także zostało nabożeństwo, po ukończeniu którego prezes i członkowie sądu głównego marynarki wojennej złożyli przysięgę. Następnie, po zajęciu miejsc przez prezesa, członków i przez prokuratora naczelnego marynarki wojennej, prezesa sądu głównego marynarki wojennej, admirał J. F. Jępanczyn, który otworzył ten sąd, przemówił do członków sądu w następujących wyrazach: „Panowie! W szeregu, nowych władz sądowych dla marynarki wojennej, które Najjaśniejszy Cesarz raczył zaprowadzić dla nas! Najwyżej rozkazał otworzyć dziś, sąd główny marynarki wojennej otrzymał, jak wam wiadomo, znaczenie najwyższego sądu kasacyjnego; lecz w gruncie rzeczy, obowiązki nasze pozostają te same, jakie były poprzednio: służyć naszemu Wielkiemu Monarsze wiernie i sumiennie tak jak przysięgliśmy w tej chwili. Jestem w zupełności przekonany, że z tak dobrymi kolegami, przy spółdziale naszego prokuratora naczelnego, sprawy załatwiane będą równie bezwzględnie, równie sumiennie, jak to dotąd miało miejsce. Ścisła oględność, bezstronność i energia, były zawsze i będą na przyszłość naszym godłem, któremu, spodziewam się, nie przenieścimy się. Sąd główny marynarki wojennej zostaje otwarty.” — Jednocześnie z otwarciem władz sądowych dla marynarki wojennej w Petersburgu, miało miejsce tegoż dnia, 1-go września, w Kronsztadzie, otwarcie publiczne sądu marynarki wojennej dla portu tamicznego, której to formalności dopełnił p. o. komendanta tego portu, kontradmirał z orszaku Jego Cesarskiej Mości, Lesowski. (Rus. Inw.)

* (Pomnik). *Odessa, 13 (25) września.* Otrzymało tu wiadomość, że 9 (21) września, miało miejsce w Sewastopolu poświęcenie pomnika wzniesionego na cześć admirała Łazarewa. (Jour. de St. Pet.)

* (Szkoły wojska kozaków kubańskich). W sprawozdaniu kancelarji nakaźnego atamana kozaków kubańskich, znajdujemy pocieszające cyfry szkół i uczących się.

W r.	1863	47.	1,427.	1:290.
„	1864	115.	2,996.	1:148.
„	1865	217.	5,638.	1: 81.
„	1866	202.	5,984.	1: 77.
„	1867	209.	6,319.	1: 73.

* (Kapela Golicyna). *Mosk. Wied.* podają następnę ogłoszenie: Zamierzysz odnowić dawną moją kapelę, podaje do publicznej wiadomości, że pragnęcy wczuć do siebie spiewaków w całym składzie kapeli lub częściowo, mogą nadsyłać swe żądania do kantoru kapeli, przy ulicy Warwarce w domie Spirydonowa. Skład kapeli powiększony będzie w miarę potrzeby. Spiewy podczas nabożeństwa wykonywane będą pod moim kierunkiem. *Książę Jerzy Golicyn.*

* (Artyści francuzcy). Podług tejże gazety, przybyła do Moskwy trupa artystów francuzkich, pod kierunkiem brata p. Rachel, Rafaela Felixa, i 10 września rozpoczęła swe przedstawienia.

* (Kwestja kandjocka.) *Jour. de St. Pet.* podaje następującą wiadomość telegraficzną z Odessy, datowaną 13 (25) września: Przed powtórny wyjazdem generał-adjutanta Ignatjewa z Konstantynopola do Liwadii, sułtan oświadczył mu, że z powodu niezbędności uwzględniania opinii publicznej swego narodu, nie może on uczynić dla kandjotów nic więcej, jak tylko rozszerzyć ich prawa, tak samo jak zamierza rozszerzyć prawa ludności chrześcijańskiej w Turcji.

* (Polacy w służbie tureckiej.) *Narodni Listy* piszą: „Dzienniki polskie nie chcą przyznać się, że liczni polacy walczą po stronie Turcji przeciw słowianom południowym. *Narodówka*, która wychwalała niedawno tak wymownie obchód rocznicy zwycięstwa Sobieskiego nad Turkami, powinnaby poradzić swoim ziomkom, ażeby opuścili sztandar, przeciw któremu Sobieski walczył niegdyś tak mężnie. Znany dowódca tak zwanych kozaków sułtańskich, wydał odezwę do swoich braci polskich, zachęcając ich zaciągać się do służby tureckiej. Prawie codziennie otrzymywane są wiadomości o przechodzeniu uciekinierów polskich na wiarę mahometańską. I gazety polskie nie oburzają się na to!”

Afryka.

* (Sprawy Abissynji.) *Levant Herald* zamieścił wiadomości z Abissynji nadesłane mu w liście przez reprezentanta domu handlowego p. Jana Koszica. Ani arcybiskup koptyjski Abissynji, ani też żaden

z więźniów europejskich nie został oswobodzony; cesarz Teodor zaś znajduje się w bardzo złym położeniu; znaczna część jego armji, przeszła do jego nieprzyjaciela króla Goghiana, i cesarz Teodor utracił kilka miast zdobytych. Utworzył się przeciwko niemu rozgałęziony spisek tak w samej Abissynji, jak i na terytorjum przyłączonym przez niego w Galla. Opinia publiczna tymczasem przemawia za odzyskaniem górnych krajów i wytrzebieniem nieprzyjaciół. Po odkryciu wielkiej liczby spiskowców w miastach Ouanes i Korras, zburzono całkiem te miasta i spalono 46 kościołów, w których rokoszanie odbywali swoje zgromadzenia. Cesarz Teodor w swojej wściekłości, oszczędził tylko kobiety i dzieci, głównych zaś spiskowców zamknął w jednym gmachu i kazał podłożyć pod niego ogień, tak, że zginęli oni w płomieniach. Cesarz Teodor rezyduje obecnie w Tamor-Eambour i dogląda osobiście fabryki dział szpizowych, których posiada już znaczną ilość. (La Fr.)

Ameryka.

* (Prawo głosowania). Izba prawodawcza stanu Nebraska przyznała kobietom, w rękach których znajduje się prawie cały kierunek szkół elementarnych, prawo głosowania w kwestiach dotyczących wychowania publicznego. (La Fr.)

* (Chili i Peru). *Londyn, 27 września.* W Chili zmniejszyły się obawy o rozpoczęcie na nowo wojny z Hiszpanją. Kongres przyjął projekt prawa, według którego zamianowanym być ma do Meksyku poseł pierwszorzędny. Odbywają się w dalszym ciągu rozprawy nad reformą konstytucyjną. Minister wojny złożył sprawozdanie co do wzmocnienia twierdz nad Valparaiso. Armja postawiona zostanie na stopie pokojowej. — W Peru odkryto nowe przysiężenie, mające na celu zamordowanie Prada. Na tajnym posiedzeniu kongresu minister spraw zagranicznych oświadczył, że według jego przekonania Hiszpanja nie rozpocznie na nowo kroków nieprzyjacielskich. Bago i Mosquera trzymani są w więzieniu. (Cor. Bur.)

Anglja.

* (Kwestja rzymska). Prasa angielska pochwaliła prawie jednoznacznie postawę rządu włoskiego w obec przedsięwzięcia Garibaldeggo. *Times* znajduje, że taki obrót rzeczy, jak z jednej strony jest dla samego nawet Garibaldeggo najprzejmniejszy, gdyż nie mógł on bynajmniej liczyć na powodzenie swego przedsięwzięcia, którego odradzali mu najlepsi jego przyjaciele, tak z drugiej strony uwalnia Włochy od najgroźniejszych zakłóceń. *Daily News* wynurza przekonanie, że sposób postępowania rządu w tej sprawie był również roztropny jak i śmiały. Nie mógł on podejmować się żadnej odpowiedzialności za politykę, która ułożyła sobie samowolnie plan; aresztowanie przeto Garibaldeggo było koniecznością. Jednocześnie atoli pisma angielskie dowodzą, że kwestja rzymska powinna być prędzej czy później rozwiązana.

* (Ruchy fenińskie). Depesza doniosła, że ruch fenińców w Manchester wywołał natychmiast ruchy w Irlandji. W Limerick przyszło do krwawego starcia: raniono ośm osób, a jedną zabito. Wiadomości te jednak są jeszcze niedokładne. Nie przypisując wiary do powszechnego powstania, nie można zaprzeczyć, że w całej prawie Irlandji panuje takie samo wzburzenie jak w przeszłym roku. Pomimo jak największej czujności władz angielskich, na wyspie utrzymała się ścisła organizacja fenińców. I tak, nazajutrz po uwolnieniu przez fenińców w Manchester więźniów Kelly i Deasy, wiadomość ta znana była w całej Irlandji. Przez dwie następne noce palono z radości na wzgórzach otaczających miasto Cork ognie, a procesje irlandczyków przebiegały z muzyką na czele, wsi i miasta. W tym samym czasie uciekł z więzienia w Clonmel inny więzień, kapitan Osborne. W Dublinie i w Corku władze angielskie ujęły prawie tego samego dnia dwa małe statki, naładowane prochem i amunicją. Pomimo wszelkich usiłowań policji angielskiej, pułkownik Kelly i kapitan Deasy, więźniowie uwolnieni w Manchester przez burzycieli, nie zostali dotychczas odszukani. (La Patr.)

* (Sąd fenińców). *Londyn, 26 września.* Dziś rozpoczął się sąd nad czterdziestu dwoma więźniami fenińskimi. Więźniów odprowadziła do trybunału z więzienia silna straż pośród ogromnych tłumach ludności. (Cor. Hav. Bul.)

* (Środki ostrożności). Wiadomości z Manchesteru nie przyniosły nic nowego o dalszych zaburzeniach fenińców; d. 26 września aresztowano tylko cztery osoby. Liczba aresztowanych wynosi w ogóle przeszło czterdzieści osób. Władze miasta Leeds przygotowały się na przypadek wybuchu powstania fenińców. Dwieście ludzi z 22 pułku piechoty wystąpiło w d. 26 z cytadeli do miasta i zajęło koszary kawalerji. Policja ma być uzbrojoną w rewolwery i

pałasze. Wczoraj spodziewano się nowych posiłków wojskowych. *Daily Telegraph* podający liczne wiadomości o ruchu feniów, powiada, że w przystani North-Western postawiono oddział irlandczyków złożony z dwustu ludzi, sądzą, że Deasy i Kelly łatwo mogą powrócić do stolicy. (*La Fr.*)

Austria.

* (Zaprzeczenie). Jeszcze 27-go września *N. Fr. Presse* usiłowała dowiedzieć, za pomocą nowego zmyślenia, autentyczności podanego przez nią „promemoria” tureckiego. Pismo pomienione powiedziało mianowicie bez ogródek: „Pośpieszonoby się w Wiedniu, Paryżu i Londynie z zaprzeczeniem owemu „promemoria”, gdyby nie posiadano oddawna dowód na piśmie, że „promemoria” to jest wiernym streszczeniem memorandum tureckiego”. *Wiener Abendpost* z 27-go września wieczorem oświadcza dobitnie, że wiadomość o doręczeniu jakoby dworom europejskim memorandum tureckiego, jest czystym zmyśleniem.

Dania.

* (Sprawa szlezwicka.) Czytamy w *Dagblad.* dzienniku kopenhageńskim: Równocześnie z otwarciem układów o odstąpienie Szlezwigu duńskiego, rząd pruski przedsięwziął kroki dla zupełnego wcielenia księstw, niewykluczając nawet Szlezwigu północnego, do monarchii pruskiej. Zwołał on z księstw, pewną liczbę „mężów zaufania” i przedstawił im projekt podziału na okręgi, mający służyć za podstawę przy wyborach deputowanych do sejmu pruskiego. Według tego projektu, Szlezwig podzielony zostanie na ośm okręgów, pomiędzy którymi, znajdują się Hadersleben, Anbenraa, Flensburg i Svenderborg, które to okręgi przy wolnym głosowaniu oświadczyłyby się wszystkie za przyłączeniem do Danii, a które bez wątpienia zmuszone będą za kilka miesięcy wybrać deputowanych do wyż wzmiankowanego zgromadzenia. Rzeczywiście, szczególniejszego to rodzaju będą układy przygotowujące się w Berlinie. Cóż bowiem wspólnego mają z sejmem pruskim szlezwigczycy północni, którzy według traktatu pruskiego, powinni być połączeni z Danią? (*La Fr.*)

Fr. nc.

* (Cesarz i cesarzowa austriaccy). *Mém. dipl.* donosi, że podług ostatnich wiadomości z Wiednia, podróż cesarza i cesarzowej austriackich do Paryża, która wyznaczona była pierwotkowo na 25 października, przyspieszona zostanie o kilka dni, i że cesarstwo austriaccy przybędą do Paryża prawdopodobnie 20 października.

* (Zaprzeczenie). *La France* pisze pod datą 26-go września: „W artykule dotyczącym pogłosek o zmianach ministerjalnych, *La Presse* powiada, że książę de Persigny i hr. Walewski powołani zostali do Biarritz i udali się do rezydencji cesarskiej. Wiadomość ta jest całkiem bezzasadna.”

* (Eskadra pancerna). *Tulon, 26 września.* Trzy statki z oddziału eskadry pancernej powróciwszy w niedzielę z Aiaccio, pozostały na kotwicy przy wyspach Hyeres. W Tulonie spodziewają się przyjazdu ministra marynarki. (*Cor. Hav. Bul.*)

* (Traktat handlowy). *Paryż, 28 września.* *Monitor* donosi: Posel francuzki wymienił wczoraj z kardynałem Antonellem ratyfikację traktatu handlowego zawartego pomiędzy Francją i rządem papieżkim. (*Cor. Bür.*)

* (Wychodźcy hiszpańscy). Kilka dni temu miały miejsce narady pomiędzy ministrami francuzkimi spraw zagranicznych i spraw wewnętrznych. Lecz narady te, w których brał także udział poseł hiszpański p. Mon, dotyczyły nie zmian w ministerstwie francuzkim, lecz sposobu postąpienia z wychodźcami, którzy brali udział w ostatnim powstaniu hiszpańskim i znajdują się obecnie na terytorjum francuzkim. Są oni ciężarem dla Francji, która chciałaby przeto pozbyć się ich jak najprędzej. Życzenie to ze strony Francji pochodzi głównie ztąd, że wychodźcy hiszpańscy pobierają subwencję, która wynosi np. dla obu generałów Contreras i Pierrad po 60 franków, a dla poruczników internowanych po 25 franków miesięcznie. (*Nordd. A. Z.*)

Grecja.

* (Powstanie kandjockie). *Marsylja, 26 września.* Listy z Aten z d. 19-go donoszą, że statki wojenne francuzkie zaczęły znowu przewozić rodziny kandjockie. Według tych samych wiadomości, kroki nieprzyjacielskie rozpoczęły się na nowo i turcy w dwóch potyczkach zostali pobici. (*Cor. Hav. Bul.*)

Hiszpanja.

* (Amnestja. Kortezy). *Madryt, 27 września.* Dekret królowej, ulaskawia zbiegłych wskutek ostatniego powstania za granicę powstańców, pod warunkiem, ażeby takowi zameldowali się w przeciągu trzydziestu dni władzom hiszpańskim, albo też

reprezentantom Hiszpanji za granicą. — *Impartial sąd.* dzi. ze kartezy zbiorą się d. 1 listopada. (*Cor. Bür.*)

Meksyk.

* (Porfirio Diaz). Według *Correspondencia* z d. 24. ostatnie wiadomości z Meksyku donoszą, że Porfirio-Diazowi ofiarowano rządy z następującym hasłem: Do łagodnego zwycięstwa dla oparcia się Juarezowi. Minister wojny Mejia, i Lerdo de Tejada, minister spraw zagranicznych, zostali w teatrze wygwizdani. (*La Fr.*)

* (Kandydaci na prezydenta). O trwałości terażniejszych stosunków meksykańskich można będzie przekonać się wkrótce, podczas przesilenia przy wyborze prezydenta. Trzej kandydaci, Escobedo, Porfirio Diaz i Juarez, reprezentują dążności trzech głównych stronnictw, z których jedno jest egzaltowane, drugie zaleca politykę umiarkowania i pojednania, trzecie trzyma miejsce pośrednie pomiędzy obu pierwszymi; kandydat tego ostatniego stronnictwa, terażniejszy prezydent Juarez, ma najwięcej widoków na powodzenie. Zdaje się, że generał Diaz nie chce przywieść do skutku zapowiedzianej przez się niedawno groźby, że „wystąpi militarnie”, jeżeli nie ustana rozstrzeliwania, powiadają bowiem, że generał ten zamierza wycofać się całkiem z życia publicznego wraz, gdyby nie obrano go prezydentem i nie dopuszczono go w ten sposób do urzeczywistnienia jego zamiarów, zalegających na zupełnym przeobrażeniu terażniejszej polityki. Wybory do kongresu miały odbyć się 22-go września, kongres zgromadził się 20-go listopada, nowy zaś prezydent obecnie swe obowiązkowy 1-go grudnia. Zresztą rząd terażniejszy miał znowu powodzenie, albowiem generał Canales, który stał na czele oddziału powstańczego, złożył broń. (*Nordd. A. Z.*)

Rusy.

* (Mowa hr. Bismarcka.) W mowie, którą hr. Bismarck miał na posiedzeniu parlamentu północno-niemieckiego z 24 września, rozwinięty został ten sam program, jaki objęty był w nocie okólnikowej pruskiej z 7-go września. Pomimo ponownego oświadczenia, że Prusy nie sprzeciwiłyby się wejściu państw Niemiec południowych do związku północno-niemieckiego, gdyby państwa te życzyły sobie tego, hr. Bismarck zwrócił znowu uwagę na ten fakt, że rząd jego unikać będzie starannie wywierania nacisku na Niemcy południowe. Rozstrzygnięcie przeto przyszłych wypadków, zależy nie tyle od Prus, ile od państw południowo-niemieckich, tak iż dzienniki francuzkie, sprzeciwiające się dokonaniu jedności niemieckiej, będą musiały skierować swe usiłowania do Monachium, Sztutgardu, Karlsruhe i Darmstadt. *La France* robi uwagę, że dziennik p. Fröbla, odpowiada bardzo doniosłemu ruchowi opinii publicznej w Niemczech południowych, i że ten ruch skierowany jest przeciw wejściu państw południowo-niemieckich do składu związku północno-niemieckiego; dziennik półurzędowy monachijski oświadczył się zresztą kilka dni temu w tym samym duchu. (*Nord.*)

Turcja.

* (Przytłumienie rozruchów.) Do *Monitora* francuzkiego piszą z Damaszku, że pokolenie, które powstało było w okolicach Jordanu i morza martwego, przeciw rządowi tureckiemu, i które napadało na tamecznych podróżnych, zostało przywiedzione do uległości. Oddział wojsk tureckich, posłany dla uśmierzenia tych rozruchów, przywrócił wszędzie powagę władzy.

* (Koncesja). *Konstantynopol, 27 września.* Rada ministrów nadała towarzystwu belgiickiemu, na czele którego stoi p. Vandernelot, koncesję na budowę kolei żelaznej z Konstantynopola do Adrianopola i Belgradu, z Enos do Warny i z Saloniki do Nissy. Rząd poręcza 7 od sta. (*Cor. Bür.*)

Włochy.

* (Stosunki z Francją). *Nordd. A. Z.* pisze: „*Diritto* przedstawia położenie rzeczy daleko jaśniej niż inne pisma włoskie, dowodzi on bowiem od niejakiego czasu w całym szeregu artykułów, że jedyny sposób ukończenia z Francją rachunków w przedmiocie Rzymu, *ultima ratio*, zależy na działach, i że Włochy powinny korzystać z wszelkiego następczącego się im przymierza przeciw Francji. Polityka ta jest szczerą, lecz czy byłaby ona w interesie Włoch, niech to rozstrzygnie stronnictwo wyż wspomnionego dziennika”.

* (Kwestja rzymska). *Nord* pisze pod datą 27-go września: „Niekęto dzienniki nie przestają utrzymywać, że aresztowanie Garibaldegogo nie powstrzyma wcale biegu wypadków, zagrażających papieżstwu; czterech generałów garibaldyjskich, pomiędzy którymi znajduje się jeden z synów Garibaldegogo, przekroczyło jakoby granicę państwa kościelnego, z zamiarem wywołania w tem państwie powstania; dzienniki pomienione zachodzą jeszcze dalej, utrzymują

bowiem, że aresztowanie tego ostatniego nastąpiło na skutek intrzy, ukartowanej pomiędzy tym ostatnim a samym p. Rattazzi, ażeby być w ten sposób w możności wywołania powstania rzymskiego, bez narażania się na nową ze strony Francji interwencję, która byłaby mniej niż kiedykolwiek usprawiedliwioną po udanej energii, rozwiniętej przez rząd włoski przeciw przywódcy stronnictwa czynu. Lecz czyż potrzebujemy zastanawiać się nad temi insynuacjami złośliwymi, które mieszcza same w sobie zaprzeczenie? Co się zaś tyczy pogłoski o wkroczeniu do państwa kościelnego kilku generałów garibaldyjskich, oparta jest ona na prostych przypuszczeniach i na danych całkiem pomiędzy sobą sprzecznych, podług jednej bowiem wersji Menotti, a podług innej Ricciotti Garibaldi miał przekroczyć granicę papieżką”.

Korespondencje Dziennika Warszawskiego.

Lwów, 26 września.

Smutny stan dziennikarstwa galicyjskiego. — Profesorowie ruscy niechęć wykładac w języku polskim. — Na podania ruskie nakazuje namiestnictwo odpowiadać po polsku. — Trudności, z jakimi słowianie austriaccy walczyć muszą.

Tak jak z mojej strony wykazałem, że dziennikarstwo galicyjskie nie ma najmniejszego powodzenia, i gdyby nie nieczyste interesa, jakie prowadzi, trudnoby mu przyszło się ostać, tak samo wykazuje obecnie *Dziennik Lwowski*, narzekając przy tej okazji na dziennikarstwo niemieckie, które się u nas panoszy, kiedy przeciwnie dziennikarstwo krajowe upada, że ogólna liczba abonentów w Królestwie przechodzi 30,000, oprócz sprzedaży pojedynczych egzemplarzy, która ze względu na to, że sam *Kurjer świąteczny* 2,000 egzemplarzy sprzedaje, musi być znaczną, gdy przeciwnie Galicja, zaledwie do 9,000 abonentów naliczyć może.

Profesorowie gimnazjalni ruscy, którzy się wzbraniają wykładac w języku polskim, zagrożeni są postradaniem posad; początek zrobił w tej mierze profesor gimnazjum przemyskiego, Czubaty, w skutek czego dyrektor, ks. Polański, znany wam niedolaszek (tak go zwą rusini), zażądał od namiestnictwa oddalenie Czubatego, czemu namiestnictwo czyniąc zadość, natychmiast zawiesiło mu wypłatę pensji.

Namiestnictwo wydało okólnik do urzędów powiatowych, którym nakazuje, ażeby stronom, które podania w języku ruskim wnoszą, odpowiadać po polsku (sic). Sprawdza się tedy groźba wypowiedziana nad grobem ś. p. radcy lekarskiego Strańskiego.

Protest karyńskiego wydziału krajowego, ogłoszony w dziennikach wiedeńskich, przeciw memorjałowi deputowanych słowiańskich, który domagał się zaprowadzenia w Karyntji języka słowiańskiego w szkole, sądzie i urzędzie, udowadnia jak najskrupulatniej z jakimi trudnościami muszą walczyć narodowe dążności słowian austriackich z rozwielmożnionym żywiołem niemieckim. Z bezczelnością właściwą naszym polonofilom (w podobnym postępowaniu z rusinami), oświadcza wydział w tym proteście, że Karyntja jest odwiecznym krajem niemieckim, że karyntycy nie dopuszczają, ażeby charakter niemiecki tego kraju (sic) naruszono, i że cała agitacja narodowa słowienców jest tylko dziełem księży.

Zurich, d. 22 września.

Wystąpienie Czechów z drużyny słowiańskiej i rozwiązania tejże. — Oracja Wojciecha Trzcieskiego. — Awantura i aresztowania. — Zamknięcie czytelnicy słowiańskiej. — Wyjazd Wysockiego i Langebeja. — Cholera. — Komisja do ułożenia kodeksu narodowego.

Dnia 15-go b. m. wszyscy czesi (w liczbie 21) do drużyny słowiańskiej należący, wystąpili z tejże drużyny, która skutkiem tego została rozwiązana. Do upadku drużyny i usunięcia się Czechów ze związku z polską uciekinierzą, przyczynił się, tym razem głównie, eks-żandarm narodowy Wojciech Trzcieski, prezes drużyny. Zażywszy bowiem przeciw cholerze za dużą dozę kirszwaseru, przybył tegoż dnia w stanie anormalnym na kwartalne posiedzenie drużyny i palną do zgromadzonych członków nadzwyczaj ordydnarną mowę, w której lżył w sposób karczemny pp. Riegera, Palackiego i innych zasłużonych czeskich patrijotów, a nawet i cały naród czeski, „za bratanie się z moskwą”. W końcu, kiedy wpadł w zapał, zaczął także szamerować i nalegających do drużyny Czechów, — zarzucając im: „brak sprytu rewolucyjnego, dążności panslawistyczne, brak patrijotyzmu, tchórzostwo, objętęść dla polskiej sprawy narodowej”, z powodu niepełnienia regularnie lub wcale podatków i t. p. brednie. Czesi przerywali kilkakrotnie Trzcieskiemu jego brudną orację sykaniami (co tegoż bardziej jeszcze zapalało do miotania obelg), a następnie kiedy skończył, żądali wypędzenia go natychmiast z drużyny — lecz uciekinierzy w odpowiedzi na to żądanie, jedni zaczęli gwizdać i walić w stół kufkami i pięściami — drudzy porwawszy Trzcieskiego na bary, obno-

